

Foto: Anders Bohlin

Dvärgjohannesört finns på den svenska rödlistan över hotade arter i kategorin starkt hotad (EN). Arten är även fridlyst. Dess utbredningsområde är litet och kraftigt fragmenterat. För att bryta den negativa utvecklingen har Naturvårdsverket låtit utarbeta ett åtgärdsprogram som har som mål att gynna arten.

Växten är lätt att känna igen men kan vara svår att få syn på. Till skillnad från övriga svenska arter i släktet är dvärgjohannesörten – som namnet antyder – liten och späd. Stjälken är tunn och nedliggande med endast skottspetsen uppåtböjd.

Bladen är motsatta, smalt ovala och blågröna och har svarta glandelpunkter längs kanterna.

De gula blommorna är små (8–12 mm) och sitter ensamma eller i glesa knippen i skottspetsen och är bara utslagna i klart solljus. De fem smala kronbladen, som bara är lite längre än foderbladen, får blomman att se ut som en liten stjärna. Kronblad och foderblad har även de svarta glandelpunkter i kanten.

Blomningstiden omfattar hela sommaren och en bit in på hösten. Fröna kan behålla sin grobarhet under lång tid.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen

CR – Akut hotad

EN – Starkt hotad

VU – Sårbar

NT – Missgynnad

DD – Kunskapsbrist

Foto: Åke Svensson

Betesmark i Bohuslän där dvärgjohannesörten funnits under lång tid. Foto: Evastina Blomgren.

Dvärgjohannesört

förekommer i södra Sverige, upp till Bohuslän och östra Småland. Flest lokaler finns i Skåne. Dvärgjohannesörten är en flerårig art som växer på såväl kalkhaltiga som kalkfattiga, sandiga jordar.

Arten är konkurrenssvag och växer främst där marken utsätts för störning. Därför förekommer den nästan bara på kulturpåverkad mark som nedlagda åkrar, trädor, vägkanter, grustag och betesmarker, där djurens tramp åstadkommer blottor i växttäcknet. Plantor i betesmark kan finnas kvar i många år innan de försvinner. Under denna tid har frön producerats som inte kan gro i den slutna vegetationen och som därför tillförs markens fröreserv. När sådana marker efter flera år plöjs upp på nytt och därefter överges har fröna möjlighet att gro, vilket innebär att hela området i juni månad kan vara gulprickigt av dvärgjohannesörtens lysande små blommor under några år. På en enskild lokal är arten ofta obeständig även om den finns kvar i området och kan dyka upp på en ny plats i närheten.

Det främsta hotet mot dvärgjohannesörten är igenväxning. Då åkrar gödglas och trädor skogsplanteras försvinner arten och detsamma sker om betet upphör i marker där den växer.

Dvärgjohannesört är spridd över större delen av Danmark. I Norge är den bara funnen på en plats, medan den i Finland endast är känd som adventiv.

Om du vill läsa mer om dvärgjohannesört eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för dvärgjohannesört hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna. Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken